Zoophilologica

Polish Journal of Animal Studies

Nr 1

Zwierzęce

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2016

LAS

ISBN 2451-3849

ZOOPHILOLOGICA

Polish Journal of Animal Studies

Nr 1

Zwierzęce

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2015

„Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies”
Nr 1: *Zwierzęce*

Redakcja naukowa numeru 1
Mirosława Michalska-Suchanek i Justyna Tymieniecka-Suchanek

Rada naukowa

Andrzej Bereszyński (Instytut Zoologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu), Piotr Czerwiński (Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej UŚ), Ewa Domańska (Instytut Historii UAM/Department of Anthropology Stanford University), Andrzej Elżanowski (Instytut Zoologii PAN), Paweł Gusin (Instytut Fizyki Teoretycznej UWr), John W.M. Jagt (Natuurhistorisch Musem Maastricht, Holandia), Elena Jagt-Yazykova (Katedra Biosystematyki UO/Saint Petersburg State University), Andrzej Kiepas (Instytut Filozofii UŚ), Dominique Lestel (Ecole normale supérieure, Francja), Ramona Malita (West University of Timisoara, Rumunia), Eric W.A. Mulder (Natura Docet Wonderryck Twente Denekamp, Holandia), Aleksander Nawarecki (Instytut Nauk o Literaturze Polskiej UŚ), Małgorzata Quinkenstein (Zentrum für Historische Forschung PAN, Niemcy), Inna Shved (Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. Пушкіна, Białoruś), Alfia Smirnowa (Moskiewski Uniwersytet Pedagogiczny, Rosja), Tadeusz Sławek (Katedra Literatury Porównawczej UŚ), Włodzimierz Tyburski (Instytut Filozofii UMK), **Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska** (Instytut Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych UŚ) – **przewodnicząca RN**, Krzysztof Ziarek (Department of Comparative Literature University at Buffalo, USA), Joanna Żylińska (Department of Media and Communications Goldsmiths, University of London Anglia)

Kolegium redakcyjne

Anna Barcz (ekokrytyka), Dominika Dzwonkowska (filozofia i bioetyka), Mirosława Michalska-Suchanek (literaturoznawstwo), **Marzena Kubisz (zastępca redaktor naczelnej)**, Jacek Kurek (historia), Tomasz Nowak (językoznawstwo), **Dominika Pieczka (sekretarz redakcji)**, Piotr Skubała (nauki biologiczne), **Zuzanna Szatanik (sekretarz redakcji), Justyna Tymieniecka-Suchanek (redaktor naczelna),** Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska (kulturoznawstwo)

Redaktorzy językowi

Dżulietta Markusik (native speaker, redaktor tekstów rosyjskich), Alina Mitek-Dziemba (redaktor tekstów polskich), David Schauffler (native speaker, redaktor tekstów angielskich)

Rada recenzentów

Agata Bielik-Robson (Instytutu Filozofii i Socjologii PAN/Uniwersytet w Nottingham, Anglia), Mirela Boncea (West University of Timisoara, Rumunia), Grażyna Borkowska (IBL PAN), Irena Fijałkowska-Janiak (Katedra Rosjoznawstwa, Literatury i Kultury Rosyjskiej UG), Katarzyna Gadomska (Instytut Języków Romańskich i Translatoryki UŚ), Jacek Lejman (Instytut Filozofii UMCS), Krzysztof Łastowski (Zakład Logiki i Kognitywistyki, Instytut Psychologii UAM), Wojciech Małecki (Instytut Filologii Polskiej UWr), Bogusław Pawłowski (Katedra Biologii Człowieka, UWr), Danuta Ślęczek-Czakon (Instytut Filozofii UŚ), ks. Alfred Marek Wierzbicki (Instytut Filozofii Teoretycznej KUL), Zbigniew Wróblewski (Instytut Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych KUL)

Laboratorium Animal Studies
Trzecia Kultura

Adres redakcji
Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies
Centrum Dydaktyczno-Naukowe Neofilologii
41-200 Sosnowiec, ul. S. Grota-Roweckiego 5, p. 4.10
tel. (+48) 32-36-40-921, e-mail: redakcja.zoophilologica@us.edu.pl

ISSN 2451-3849

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

„Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies"
Nr 1/2015 *Zwierzęce*
ISSN 2451-3849

Spis treści

Od Redakcji 7

Wprowadzenie (*Justyna Tymieniecka-Suchanek*) 9

Artykuły

ZOOFILOLOGIA

Piotr Krupiński: Słoń a sprawa literaturoznawców, czyli o zoofilologii słów kilka. Rekonesans 13

PROLEGOMENA DO ZOOTEOLOGII

Zbigniew Kadłubek: „Tierisches" Eugena Drewermanna. W kierunku teologicznym 25

Alina Mitek-Dziemba: Bóg-człowiek, bóg-zwierzę. Zwierzęce twarze religii . 29

FILOZOFIA

Beata Mytych-Forajter: Zwierzęce, jakiego nie ma 37

Tadeusz Sławek: Blisko ziemi. Kilka lekcji jeża 45

Donald Wesling: Placing the Work of Timothy Morton Within Material Ecocriticism 61

Dariusz Gzyra: Problem dopuszczalności stosowania przemocy w obronie zwierząt w teorii praw zwierząt Toma Regana 71

Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska: Jak to jest być nietoperzem? Refleksje przy lekturze eseju Thomasa Nagela 83

Michał Krzykawski: Nagie życie zwierząt. O wartości użytkowej Giorgio Agambena 95

KOGNITYWISTYKA

Honorata Korpikiewicz: Rola obrazów mentalnych w procesie myślenia zwierząt. Czy język jest warunkiem koniecznym myślenia? 109

Tomasz Nowak: Przyczynek do studiów nad biologiczną ewolucją komunikacji. Na tropie pewnej hipotezy 133

Ekaterina Nikitina: Naturalna technika: *swarming* i komunikacja międzygatunkowa 149

LITERATUROZNAWSTWO

Dariusz Piechota: (Re)wizje naturalizmu w świetle badań nad zwierzętami (*animal studies*). Rekonesans 165

Marzena Kotyczka: Kobiety, psy i koty. Domowa koegzystencja ludzi i zwierząt w literaturze familijnej 175

Małgorzata Roeske: *Ludzkie* i *Nie-ludzkie*. Antropologia Czesława Miłosza: człowiek wobec zwierząt 195

Anna Filipowicz: Za pan brat ze ślimakiem. O pewnym zwierzęcym motywie w poezji Ryszarda Krynickiego 207

Katarzyna Kończal: Mieszkańcy „opacznego miniaturowego uniwersum". Zwierzęta w twórczości W.G. Sebalda 227

Zuzanna Szatanik: Whether Animals. Pondering Animality in Lorna Crozier's Poetry 251

Aleksander Nawarecki: „Ile zwierząt zabrał Mojżesz do swojej arki?". Zwierzęce, dziecięce i poetyckie według Justyny Bargielskiej 263

JĘZYKOZNAWSTWO

Maciej Walczak: Czy owad to zwierzę? 271

HISTORIA

Jacek Kurek: „Zaiste, nikt im losu zazdrościć nie może". Robert Falcon Scott i Apsley Cherry-Garrard o swoich zwierzętach w drodze na biegun południowy 279

Beata Pawletko: Cicho sza. O (nie)ludzkim obliczu blokady Leningradu . . 295

Recenzje

Anna Barcz: I zwierzęta mają historię… O książce Érica Barataya 309

Sprawozdania

Justyna Więcławek: Sprawozdanie z seminarium naukowego „Dziś i jutro doświadczeń na zwierzętach" Katowice, 11 czerwca 2015 roku 319

Noty o książkach

Dariusz Gzyra: Od teorii etycznej do politycznej [Sue Donaldson, Will Kymlicka: *Zoopolis: A Political Theory of Animal Rights*. Oxford University Press, 2011 (publikacja anglojęzyczna w miękkiej oprawie, 352 strony)] 327

Justyna Tymieniecka-Suchanek: Wokół tajemnic zwierzęcego umysłu [Clive D.L. Wynne, Monique A.R. Udell: *Tajemnice umysłów zwierząt. Ewolucja, zachowanie i procesy poznawcze*. Tłum. P. Leszczyński, B. Leszczyńska, A. Kłosiński. Kraków 2015 (publikacja przetłumaczona na język polski, wydana w miękkiej oprawie, 359 strony)] 329

Noty o autorach 331

„Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies"
Nr 1/2015 *Zwierzęce*
ISSN 2451-3849

Od Redakcji

Czasopismo naukowe – rocznik internetowy – „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies" ma na celu interdyscyplinarne badania nad znaczeniami, jakie przypisuje się zwierzętom. Sposób uzgadniania tej wiedzy oraz rekonstrukcja nowoczesnych obszarów węzłowych dla myślenia o świecie zwierząt i ludzi wiążą się z potrzebą wytworzenia środowiska wymiany treści niemieszczących się w ramach jednej dziedziny. Czasopismo to ma stanowić forum wypowiedzi zarówno dla teoretyków i historyków kultury, jak i specjalistów z zakresu zoologii i historii nauki. Jedną z hipotez założycielskich czasopisma jest przekonanie, że perspektywa studiów nad zwierzętami (*animal studies*) pozwala na bezpośrednie powiązanie dyskusji światopoglądowych ze zmianami kulturowymi w relacji ludzie – zwierzęta. Poświadczają to już opracowane badania anglojęzyczne, a niniejsze czasopismo postawiło sobie za cel rekonstrukcję relacji ludzi i zwierząt w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz innych obszarach kulturowych. Zaproponowana perspektywa ma w kolejnych publikacjach odsłonić niedostrzegane dotąd przemiany wzorów kultury i moralności, które są obecne w najnowszych dyskusjach ekologicznie zorientowanej humanistyki i jej wersji „post".

„Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies"
Nr 1/2015 *Zwierzęce*
ISSN 2451-3849

Wprowadzenie

> skończoność jako stygmat bycia stworzonym człowiek dzieli ze zwierzętami […]. Ale jego ludzka skończoność nie jest zdolna do tego zamknięcia, jakie osiąga zwierzę.
>
> Karl Jaspers: *Filozofia egzystencji*

Humanum, ludzkie nie stoi przed tym ani nad tym, co zwierzęce. A zwierzęce? Jakie jest zwierzęce? Czy nie jest tak, że za ambiwalentnym i nieswojskim/nieoswojonym pojęciem zwierzęcego kryją się sprzeczne myśli i wyobrażenia? I że rodzi ono jednocześnie pozytywne i negatywne konotacje? Zwierzęce zdaje się wyrażać jednocześnie podziw dla innych/niedocieczonych istot i pogardę dla „niższego"/„gorszego" bytu.

Zwierzęce, głęboko ukryte, siedzi w człowieku, w którym uaktywnia się, gdy ten usiłuje uwolnić się od pierwotnych instynktów albo ubolewa nad tym, że dawno je utracił. Zwierzęce to dzikie, niepokojące, niespokojne, nieokreślone, tajemnicze, obce… Co to jest „zwierzęce"? Parafrazując Michaiła Epsteina – obrazy „zwierzęcego" w kulturze to swoiste lustro ludzkiej samoświadomości.

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszy zeszyt tematyczny czasopisma zatytułowany *Zwierzęce*, w którym zamieszczono artykuły różnych autorów: literaturoznawców, językoznawców, kulturoznawców i filozofów. Wszyscy oni próbują – każdy na swój sposób – odpowiedzieć na pytanie: czym (nie) jest „zwierzęce"?

E-czasopismo o specjalistycznym charakterze jest poświęcone nie tylko publikowaniu badań z zakresu nowej dyscypliny wiedzy – zoofilologii, która poniekąd stanowi połączenie zoopoetyki i zoosemiotyki. Idea powstania czasopisma wychodzi naprzeciw współczesnym oczekiwaniom i wpisuje się w nurt interdyscyplinarnych dziedzin spod znaku „zoo", a więc zoosemiotyki, zooantropologii, zooteologii, zoomuzykologii etc.

Justyna Tymieniecka-Suchanek

„Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies"
Nr 1/2015 *Zwierzęce*
ISSN 2451-3849

Noty o autorach

Anna Barcz – dr, adiunkt w Katedrze Anglistyki ATH w Bielsku-Białej, współpracownik Instytutu Badań Literackich PAN; pracę doktorską na temat ekokrytyki w literaturze napisała pod kierunkiem prof. Ryszarda Nycza; absolwentka (w ramach MISH) filozofii i anglistyki na Uniwersytecie Warszawskim. Interesuje się estetyką i poetyką zwierząt w tekstach kultury oraz ekokrytyką.

Dariusz Gzyra – mgr, publicysta, działacz społeczny, kierownik Sekcji Studenckiej Polskiego Towarzystwa Etycznego, członek Laboratorium Animal Studies – Trzecia Kultura przy Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Autor tekstów w monografiach z obszaru studiów nad zwierzętami, m.in. *Teoria praw zwierząt Toma Regana* (*Status zwierzęcia. Zagadnienia filozoficzne i prawne*. Red. T. Gardocka, A. Gruszczyńska. Toruń 2012) i *Przykłady krytyki współczesnej teorii praw zwierząt* (*Człowiek w relacji do zwierząt, roślin i maszyn w kulturze*. T. 1. *Aspekt posthumanistyczny i transhumanistyczny*. Red. J. Tymieniecka-Suchanek. Katowice 2014). Wielokrotnie komentował kwestie relacji człowieka z innymi zwierzętami dla mediów ogólnopolskich i lokalnych. Uczestniczy w debatach publicznych, wygłasza prelekcje i wykłady w całej Polsce. Pracuje nad doktoratem poświęconym teorii praw zwierząt Toma Regana pod kierunkiem dr hab. prof. UP Doroty Probuckiej.

Anna Filipowicz – dr, adiunkt w Katedrze Teorii Literatury i Krytyki Artystycznej w Instytucie Filologii Polskiej na Uniwersytecie Gdańskim. Obecnie zajmuje się polską literaturą współczesną odczytywaną z perspektywy filozofii posthumanizmu i studiów nad zwierzętami. Autorka książki pt. *Sztuka mięsa. Somatyczne oblicza poezji* (Gdańsk 2013) oraz licznych artykułów naukowych poświęconych tematyce relacji ludzko-zwierzęcych, m.in: *Z pamiętnika młodego nosorożca, czyli o zoocentrycznym widzeniu świata [na przykładzie utworu Tadeusza Różewicza pt. Nosorożec]* opublikowanego w tomie *(Inne) zwierzęta mają głos* pod red. D. Dąbrowskiej i P. Krupińskiego (Toruń 2011); *Zwierzęcy holocaust? O skandalu zagłady w „Dwunastu stacjach" Tomasza Różyckiego* zamieszonego w monografii *Skandal w tekstach kultury* pod red. M. Ursela (Warszawa 2013); *Od deleuzjańskiego stawania-się-zwierzęciem do teologii politycznej bliźniego. Poetyc-*

kie gry z psychoanalizą w utworze „Chodźcie do mnie wiewiórki" Jarosława Marka Rymkiewicza, który ukazał się w książce *Polityczność psychoanalizy. Freud – Lacan – Žižek* pod red. K. Kłosińskiego, D. Matuszka (Katowice 2014).

Zbigniew Kadłubek – dr hab., prof. Uniwersytetu Śląskiego, filolog klasyczny, komparatysta, eseista i pisarz; kierownik Katedry Literatury Porównawczej. Z Aleksandrą Kunce wydał zbiór esejów pt. *Myśleć Śląsk* (Katowice 2007); publikuje także w śląskim etnolekcie (*Listy z Rzymu*. Katowice 2008, 2012); przełożył Ajschylosa *Prometeusza skowanego* (Kotórz Mały 2013). Nominowany do Nagrody Literackiej Gdynia 2011 za książkę *Święta Medea. W stronę komparatystyki pozasłownej* (Katowice 2010, 2011). Niedawno ukazała się jego najnowsza publikacja *Fado. Piosenka o duszy* (Katowice 2015). Stypendysta Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2011). Członek Komisji Historycznoliterackiej PAN w Katowicach, Towarzystwa Literackiego im. T. Parnickiego, Johannes-Bobrowski-Gesellschaft e.V. w Berlinie i CompaRes – International Society for Iberian-Slavonic Studies w Lizbonie, członek rady redakcji kwartalnika „Fabryka Silesia".

Katarzyna Kończal – mgr, polonistka i germanistka, doktorantka w Zakładzie Antropologii Literatury w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Interesuje się powojenną literaturą polską i niemieckojęzyczną, szczególnie doświadczeniem Zagłady, pamięcią indywidualną i zbiorową, przemianami tożsamości żydowskiej, pisarstwem eseistycznym oraz związkami literatury i fotografii. Autorka pracy *Manifesty tożsamości żydowskiej po Shoah. O żydostwie aporetycznym Jeana Améry'ego i Bogdana Wojdowskiego* (Warszawa 2013). Publikowała m.in. w „Czasie Kultury", „Ricie Baum", „Cwiszynie", „Kulturze Współczesnej". Obecnie przygotowuje pracę doktorską poświęconą twórczości W.G. Sebalda.

Honorata Korpikiewicz – prof. dr hab., pracownik Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Astronom, fizyk, filozof, kulturoznawca, podróżnik, pisarka. Obroniła doktorat z dziedziny nauk fizycznych – astronomii, habilitację z zakresu nauk społecznych – filozofii, profesor nauk społecznych. Autorka 23 książek (naukowych, popularnych, science fiction, podróżniczych) i ponad 300 artykułów. Wśród jej zainteresowań naukowych można wyróżnić: filozofię Przyrody, filozofię nauki, *animal studies*, biokomunikację, etologię, kosmoekologię, kosmologię, meteorytykę, hipnologię, etykę patocentryczną, natomiast wśród zainteresowań pozanaukowych: podróże, turystykę, pisarstwo, obserwację przyrody.

Marzena Kotyczka – dr, absolwentka filologii polskiej i kulturoznawstwa w Instytucie Nauk o Kulturze Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego. Obroniła dysertację doktorską poświęconą analizie znaczenia zwierząt domowych w perspektywie posthumanizmu. Publikowała m.in. w „Studiach Kulturowych", „Fragile", „Jednak Książki". Inicjatorka i redaktor monografii *Śmierć zwierzęcia. Współczesne zootanatologie* (Katowice 2014).

Piotr Krupiński – dr, historyk literatury i krytyk literacki, adiunkt w Instytucie Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego. Redaktor pisma „Narracje o Zagładzie", członek Laboratorium Animal Studies – Trzecia Kultura. Jego badania naukowe obejmują studia nad Zagładą oraz szeroko pojęte rozważania zoofilologiczne (niekiedy zdarza się, że oba te nurty się przecinają). Autor monografii *Ciało, historia, kultura. Pisarstwo Mariana Pankowskiego i Leo Lipskiego wobec tabu* (Szczecin 2011, książka nagrodzona Zachodniopomorskim Noblem), redaktor tomów: *(Inne) zwierzęta mają głos* (wspólnie z D. Dąbrowską, Toruń 2011); *„Niepokoje". Twórczość Tadeusza Różewicza wobec Zagłady* (Warszawa 2014), a także *Monady. Polsko-żydowsko-niemieckie po(st)graniczne narracje miejskie* (wspólnie z A. Galant, E. Krasuckim, P. Wolskim. Kraków–Budapeszt 2015). W latach 2003–2012 redaktor Szczecińskiego Dwumiesięcznika Kulturalnego „Pogranicza".

Michał Krzykawski – dr, adiunkt w Instytucie Języków Romańskich i Translatoryki Uniwersytetu Śląskiego. Autor monografii *L'effet-Bataille. De la littérature d'excès à l'écriture. Un texte-lecture* (Katowice 2011) i kilkunastu artykułów poświęconych Bataille'owi, Derridzie, Blanchotowi, Nancy'emu i Agambenowi. Współredaktor numerów poświęconych studiom kanadyjskim i teorii krytycznej: *Bodies of Canada / C-or(p)ganisme-s du Canada* (RIAS, 2011), *Measure and Excess / Les (dé)mesures canadiennes* (TransCanadiana, 2011) i *Gendered Constructions / Constructions genrées* (Romanica Silesiana, 2013). Obecnie przygotowuje rozprawę habilitacyjną poświęconą „filozofii auto/biograficznej".

Jacek Kurek – dr, historyk, kulturoznawca, eseista, poeta, animator kultury, miłośnik muzyki i malarstwa, pedagog, wykładowca na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Jego obecne poszukiwania badawcze obejmują kulturę i dzieje pogranicza, między innymi Śląska, Galicji w wiekach XIX i XX, jak również pogranicze w znaczeniu interdyscyplinarnym: kultury, historii, estetyki, etyki, sztuki, filozofii, teologii. Zwolennik interdyscyplinarnego podejścia do nauki. Interesuje się kulturą i dziejami Polski, Śląska, Europy, historią obyczajowości, religii, idei, zagadnieniami związanymi z estetyką i sztuką wieków XIX–XXI. Autor lub współautor kilkunastu książek i przeszło 250 artykułów, redaktor lub współredaktor 16 tomów prac zbiorowych, m.in. *W najwspanialszej chwili naszego życia. Myśli o Śląsku*, Chorzów 2003; *Dzieje zachwytu, czyli rzecz o szkole*, Chorzów 2000; tomik poezji *Budzenie firanek*, Chorzów 2000). Od roku 2013 redaktor naukowy „Zeszytów Chorzowskich". Od roku 2013 prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Uniwersytetu Śląskiego, a także prezes Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. W. Roździeńskiego. Autor audycji „Noc nie bez końca" emitowanej na falach Radia eM. Współzałożyciel Centrum Afirmacji Życia przy chorzowskim hospicjum. Współtwórca idei Medium Mundi. Ostatnio wydał *Rock i tożsamość. Notatki o muzyce i wartościach* (Sosnowiec 2014).

Alina Mitek-Dziemba – dr, adiunkt w Katedrze Literatury Porównawczej Uniwersytetu Śląskiego, absolwentka filologii angielskiej i filozofii (w trybie MISH). Tłumaczka dzieł filozofów nurtu neopragmatystycznego (Richard Shusterman, Richard Rorty), autorka licznych artykułów sytuujących się na pograniczu estetyki filozoficznej i literatury porów-

nawczej. Opublikowała książkę pt. *Literatura i filozofia w poszukiwaniu sztuki życia. Nietzsche, Wilde, Shusterman* (Katowice 2011), poświęconą analizie strategii estetycznej autokreacji w XIX-wiecznej literaturze i filozofii, z odniesieniami do współczesnej sceny filozoficznej. Jest także współredaktorką antologii *Drzewo Poznania. Postsekularyzm w przekładach i komentarzach* (Katowice 2012, z Piotrem Bogaleckim), pierwszego w języku polskim tomu esejów, omawiającego tak zwany zwrot postsekularny z perspektywy poststrukturalistycznej. Ostatnio zredagowała dwujęzyczny zbiór esejów *Więzi wspólnoty. Literatura – religia – komparatystyka / The Ties of Community. Literature, Religion, Comparative Studies* (Katowice 2013, z Tadeuszem Sławkiem i Piotrem Bogaleckim). W badaniach koncentruje się na komparatystyce literackiej, ekokrytyce, estetyce środowiskowej, pragmatystycznie pojętej somaestetyce oraz myśli postsekularnej.

Beata Mytych-Forajter – dr hab., adiunkt w Zakładzie Teorii Literatury Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, autorka książek: *Poetyka i łowy. O idei dawnego polowania w literaturze polskiej XIX wieku* (Katowice 2004), *Czułe punkty Grochowiaka. Szkice i interpretacje* (Katowice 2010), *Latająca ryba. Studia o podróżopisarstwie Ignacego Domeyki* (Katowice 2014), współautorka pracy *Uwolnić Pippi! Twórczość dla dzieci wobec przemian kultury* (Katowice 2013) oraz przekładu rozprawy François Soulages'a *Estetyka fotografii. Strata i zysk* (Kraków 2007).

Aleksander Nawarecki – prof. zw. dr hab., kierownik Zakładu Teorii Literatury na Uniwersytecie Śląskim; badacz osobliwości, edytor i komentator poezji ks. Baki (*Czarny karnawał*, Wrocław 1991), autor prac o roślinach i zwierzętach w literaturze (*Pokrzywa*, Chorzów–Sosnowiec 1996), o przedmiotach (*Parafernalia*, Katowice 2014), autor esejów mickiewiczowskich (*Mały Mickiewicz*, Katowice 2003) i silezjologicznych (*Lajerman*, Gdańsk 2011). Współautor podręcznika *Przeszłość to dziś* (Warszawa 2003), redaktor serii *Miniatura i mikrologia literacka* (Katowice 2000–2003) oraz *Historycznego słownika terminów literackich* (w przygotowaniu).

Ekaterina Nikitina – mgr, doktorantka w Katedrze Literatury Porównawczej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Zainteresowania badawcze: posthumanizm, *science art*, *animal studies*, *media studies*. Uczestniczy w różnych projektach edukacyjnych, prowadzi popularnonaukowe wykłady publiczne o filozofii techniki, o współczesnych performerach, którzy w swoich pracach podejmują zagadnienia cyborga i biotechnoewolucji.

Tomasz Nowak – dr hab., adiunkt w Zakładzie Leksykologii i Semantyki w Instytucie Języka Polskiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Przedmiot jego badań stanowi semantyka i gramatyka współczesnego języka polskiego, zwłaszcza następujące zagadnienia: eksplikacja znaczeń wybranych jednostek języka i formalny opis polszczyzny. W nie mniejszym stopniu interesuje się również metalingwistyką, między innymi na podstawie zgromadzonego materiału językowego testuje różne modele lingwistyczne. Jest autorem kilkudziesięciu prac (artykułów i książek).

Beata Pawletko – dr, adiunkt w Zakładzie Historii Literatury Rosyjskiej Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego. Autorka książki *Josif Brodski i Tomas Venclova wobec emigracji* (Katowice 2005). Teksty publikowała m.in. w takich czasopismach jak „Akcent", „Acta Polono-Ruthenica", „Przegląd Rusycystyczny", „Nowaja Polsza". Jej zainteresowania badawcze skupiają się wokół literatury rosyjskiej XX i XXI wieku. Obecnie pracuje nad rozprawą habilitacyjną poświęconą blokadzie Leningradu i jej reprezentacjom w konfrontacji z innymi doświadczeniami granicznymi.

Dariusz Piechota – dr, polonista i anglista. Jego zainteresowania badawcze obejmują literaturę drugiej połowy XIX wieku, zagadnienia dotyczące genologii fantastyki (takie jak: utopia, science fiction i fantasy w piśmiennictwie polskim oraz anglojęzycznym XIX–XXI wieku), współczesną kulturę popularną, ekokrytykę oraz *animal studies*. Autor książki *Między utopią a melancholią. W kręgu nowoczesnej i ponowoczesnej literatury fantastycznej* (Lublin 2015) oraz artykułów drukowanych w tomach zbiorowych oraz czasopismach, m.in.: „Czas Kultury", „Fragile", „Maska", „Nasza Rota".

Małgorzata Roeske – magistrantka II roku na kierunku etnologia i antropologia kulturowa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz studentka filozofii na tejże uczelni. Publikowała w „Masce" oraz w „Kulturze Popularnej". Należy do zespołu redakcyjnego pisma antropologicznego „Barbarzyńca". Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół *animal studies*, antropologii przestrzeni, fenomenologii oraz kultury popularnej.

Tadeusz Sławek – prof. zw. dr hab., pracownik Katedry Literatury Porównawczej Uniwersytetu Śląskiego. Od 1971 roku związany z Uniwersytetem Śląskim, gdzie w latach 1996–2002 pełnił funkcję rektora. Literaturoznawca, specjalizuje się w teorii i historii literatury angielskiej (XVII–XIX w.) i amerykańskiej (XIX–XX w.); tłumacz, eseista, poeta. Wraz z kontrabasistą Bogdanem Mizerskim tworzy eseje na głos i kontrabas. Opublikował m.in.: *U-bywać: człowiek, świat, przyjaźń w twórczości Williama Blake'a* (Katowice 2011), *Ujmować. Henry Thoreau i wspólnota świata* (Katowice 2009); *Kim jesteśmy? Fragmenty do poezji Georga Trakla* (Katowice 2011); *NICowanie świata. Zdania z Szekspira* (Katowice 2012), *U-chodzić. Rozważania o kolei rzeczy* (Katowice 2015).

Zuzanna Szatanik – dr, adiunkt w Zakładzie Badań Kanadyjskich i Przekładu Literackiego. Autorka monografii *De-shamed. Feminist Strategies of Trangression* (Katowice 2011), współredaktorka sześciu książek, autorka kilkunastu artykułów poświęconych współczesnej literaturze kanadyjskiej, teorii feminizmu oraz psychologii feministycznej. Sekretarz redakcji czasopism naukowych „Romanica Silesiana" i „Zoophilologica". Członkini Filologicznej Grupy Badawczej Besto. Pracuje nad rozprawą habilitacyjną poświęconą kulturowym odczytaniom agorafobii.

Justyna Tymieniecka-Suchanek – dr hab., adiunkt w Zakładzie Historii Literatury Rosyjskiej w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego. Kierownik Laboratorium Animal Studies – Trzecia Kultura przy Wydziale Filologicznym UŚ. Autorka monografii *Proza Walerija Briusowa wobec kultury. W poszukiwaniu analogii historycznych* (Katowice 2004); *Literatura rosyjska wobec upodmiotowienia zwierząt.*

W kręgu zagadnień ekofilozoficznych (Katowice 2013, 2016 – wyd. drugie popr. i poszerz.) i współautorka książki *Filozofia wobec świata zwierząt* (Warszawa 2015). Publikuje w różnych czasopismach oraz w monografiach zbiorowych w kraju i za granicą.

Maciej Walczak – dr, absolwent filologii rosyjskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Od 2013 doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa. Obecnie adiunkt w Zakładzie Języka Rosyjskiego w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego. Zainteresowania naukowe: semantyka, słowotwórstwo, fonetyka, gramatyka porównawcza języków słowiańskich, historia języka, etymologia.

Donald Wesling – emerytowany profesor literatury angielskiej na Uniwersytecie w Kalifornii. Jest współredaktorem wyboru tekstów kalifornijskiego działacza na rzecz przyrody Johna Muira (University of Wisconsin Press, 1981). Jego najnowsza książka to *Joys and Sorrows of Imaginary Persons (On Literary Emotions)* (Amsterdam: Rodopi Editions, 2008). W swoich ostatnim artykule podejmuje kwestię studiów nad zwierzętami: *On Companion Animals in Krasznahorkai*, Hungarian Review, A Bi-Monthly Journal from Central Europe, V, 6 (Budapest, November 2014).

Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska – dr hab. prof. UŚ, pracownik Instytutu Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego; antropolog i teoretyk kultury, memetyk. Autorka monografii autorskich (*Miłość ludowa. Wzory miłości wieśniaczej w polskiej pieśni ludowej XVIII–XX wieku*. Wrocław 1991; *Moc narrativum. Idee biologii we współczesnym dyskursie humanistycznym*. Katowice 2008), oraz wieloautorskich, np. *Wilki i ludzie. Małe kompendium wilkologii* (Katowice 2014), *Ukąszenia, wirusy, memy. Kulturowe obrazy praktyk fizjologicznych* (Katowice 2013), *Infosfera. Memetyczne koncepcje kultury i komunikacji* (Katowice 2009). Redaktor naczelna czasopisma „Teksty z Ulicy. Zeszyt Memetyczny", redaktor serii naukowej *Studia o Kulturze* Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego, członek Laboratorium Animal Studies – Trzecia Kultura, prezes Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego (oddział Katowice). Skupiona na ontologii idei i metodologii badań nad ich szerzeniem się w kontekście teorii systemów i nowej biologii, w tym memetyki.

Justyna Więcławek – mgr, doktorantka w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; była wolontariuszka Studenckiej Poradni Prawnej WPiA UŚ w Sekcji Praw Zwierząt; członkini pierwszego w Polsce Koła Naukowego Praw Zwierząt. Główne zainteresowania naukowe: prawne i etyczne uwarunkowania przeprowadzania eksperymentów na zwierzętach, prawa zwierząt, etyczne problemy prawa.

Redaktor: Aleksandra Gaździcka

Projektant okładki: Anna Krasnodębska-Okręglicka

Redaktor techniczny: Małgorzata Pleśniar

Korektor: Jadwiga Gaździcka

Skład i łamanie: Grażyna Szewczyk

Copyright © 2015 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 2451-3849

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

UNIVERSITY OF SILESIA PRESS
IN KATOWICE

ISSN 2451-3849

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International